

Mål C-427/19**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

4 juni 2019

Domstol som begär förhandsavgörande:

Sofiyski rayonen sad (Bulgarien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

27 maj 2019

Klagande:

Försäkringsaktiebolaget ”Bulstrad Vienna Insurance Group” AD

Motpart:

Försäkringsbolaget ”Olympic”

Saken i målet vid den nationella domstolen

Förfarandet inför den hänskjutande domstolen – Sofiyski rayonen sad (Distriktsdomstolen i Sofia, Bulgarien) – inleddes genom att ett bulgariskt försäkringsbolag väckte en skadeståndstalan mot ett cypriotiskt försäkringsbolag med en filial i Bulgarien i samband med en betalning av en försäkringsförmån från en ansvarsförsäkring för motorfordon. Den hänskjutande domstolen vilandeförklarade förfarandet eftersom den konstaterade att den cypriotiska tillsynsmyndigheten för försäkringsbranschen hade återkallat motpartens auktorisation samt utsett en interimistisk förvaltare för denne. Den hänskjutande domstolen ska även fatta ett beslut avseende klagandens begäran om att förfarandet ska återupptas och behöver i detta syfte pröva hur den cypriotiska myndighetens beslut ska klassificeras med hänsyn till direktiv 2009/138 och huruvida direktivet kräver att de relevanta cypriotiska bestämmelserna ska tillämpas.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten; artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 1) Ska utgångspunkten vid tolkningen av artikel 630 i Kodeks za zastrahovaneto (försäkringslagen) i ljuset av artikel 274 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vara att ett beslut att återkalla en försäkringsgivares licens och utse en interimistisk förvaltare för denne som meddelas av en myndighet i en medlemsstat, utan att ett likvidationsförfarande har inletts utgör ett "[beslut] om att inleda ett likvidationsförfarande"?
- 2) Om rätten i den medlemsstat där en försäkringsgivare vars licens återkallats har sitt säte och för vilken en interimistisk förvaltare har utsetts föreskriver att alla domstolsförfaranden mot ett bolag för vilken en interimistisk förvaltare har utsetts ska förklaras vilande, ska då dessa bestämmelser även tillämpas av domstolarna i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 274 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) även om detta inte uttryckligen förskrivs i den andra medlemsstatens nationella lagstiftning?

Anförda unionsrättsliga bestämmelser och rättspraxis

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II): skäl 117–121 och 125 liksom artikel 268 och 274

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 av den 20 maj 2015 om insolvensförfaranden: artikel 1.1 och artikel 2 a

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område: artikel 11 och 13

Anförda bestämmelser i bulgarisk rätt

Kodeks za zastrahovaneto (försäkringslagen):

”Artikel 624 (1) Ett beslut att inleda ett likvidations- eller insolvensförfarande mot en försäkringsgivare som beviljats licens i en annan medlemsstat har verkan i

Republiken Bulgarien från tidpunkten då beslutet börjar gälla i den berörda medlemsstaten.

(2) Om [Komisia za finansov nadzor, kommissionen för finansiell tillsyn] underrättas av den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat om att ett likvidations- eller insolvensförfarande har inletts, så ska den vidta åtgärder för att informera allmänheten.

(3) Underrättelsen enligt punkt 2 ska innehålla uppgifter om vilken administrativ eller rättslig myndighet som är ansvarig för likvidationen eller insolvensen i den berörda medlemsstaten, om tillämpliga bestämmelser, liksom om den likvidator eller konkursförvaltare som utsetts.

...

Artikel 630 (1) Bulgarisk rätt ska tillämpas på ett likvidations- eller insolvensförfarande beträffande en försäkringsgivare, såvitt inget annat föreskrivs i denna del.”

Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (lagen om internationell privaträtt, nedan kallad KMChP):

”Artikel 43 (1) Domstolen eller en annan rättsvårdande myndighet ska ex officio utreda innehållet i utländsk rätt. ...

...

Artikel 44 (1) Utländsk rätt ska tolkas och tillämpas i enlighet med dess tolkning och tillämpning i den stat i vilken den utfärdats.

(2) Underlåtelse att tillämpa utländsk rätt liksom felaktig tillämpning och tolkning av den utgör grunder för överklagande.”

Bestämmelser i cypriotisk rätt som åberopats av den hänskjutande domstolen

Ο περί Εταιρίων Νόμος (Zakon za družhestvata, bolagslagen), artikel 220: Om ett beslut att inleda ett likvidations- eller insolvensförfarande meddelas eller om en interimistisk förvaltare utses, kan en talan endast väckas eller ett förfarande inledas eller fullföljas om insolvensdomstolen ger tillstånd till det och enligt de villkor som denna domstol ställer upp.

Ο περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2016 (N. 38(I)/2016) (Zakon za zastrahovatelnite i prezastrahovatelnite družhestva i drugi svarzani vaprosi, 2016 års lag om försäkrings- och återförsäkringsbolag och därtill hörande frågor): Enligt artikel 315.4 i denna lag ska artiklarna 215, 220, 305 och 306 i bolagslagen gälla i

tillämpliga delar för verkningarna av insolvens inom ramen för ett förfarande för att tillgodose borgenärernas fordringar.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet

- 1 Försäkringsaktiebolaget ”Bulstrad Vienna Insurance Group” (nedan kallat Bulstrad Vienna) har väckt talan mot försäkringsbolaget ”Olympic”, ett bolag som har registrerats enligt Republiken Cyperns rätt och vilket företräds av försäkringsbolaget ”Olympic Insurance Company”-Bulgaria Branch Office som bedrivs som en bulgarisk filial till ett utländskt rörelsedrivande bolag.
- 2 Bulstrad Vienna har i sin talan gjort gällande att föraren av ett motorfordon den 5 januari 2018 i Bansko vållat en trafikolycka med ett annat motorfordon och orsakat en skada på detta motorfordon. Föraren av sistnämnda motorfordon hade en kaskoförsäkring hos Bulstrad Vienna som betalade ut en försäkringsförmån på 7 603,63 BGN till honom.
- 3 När försäkringsfallet inträdde innehade föraren som orsakade trafikolyckan en ansvarsförsäkring hos Olympic.
- 4 Bulstrad Vienna har gjort gällande att bolaget genom att betala ut försäkringsförmånen har övertagit den skadelidandes rättigheter gentemot den skadevållande och dennes försäkring. Bulstrad Vienna riktade en begäran om fullgörande av dess regressfordran till Olympic som erhöll begäran den 6 juli 2018. Någon försäkringsförmån har till dags dato inte utbetalats. Därför har Bulstrad Vienna yrkat att Olympic ska förpliktas betala det begärda beloppet till Bulstrad Vienna samt att Olympic ska förpliktas betala rättegångskostnaderna.
- 5 Olympic har i sitt svaromål gjort gällande att talan saknar grund.
- 6 Sofiyski rayonen sad förklarade genom beslut av den 26 september 2016 förfarandet för vilande av följande skäl. Enligt Kodeks za zastrahovaneto (försäkringslagen) är filialen en juridisk form under vilken ett försäkrings- eller återförsäkringsbolag stadigvarande bedriver verksamhet på en medlemsstats territorium genom att upprätta ett verksamhetsställe som bedrivs av dess anställda eller andra personer som uttryckligen erhållit en stående fullmakt från försäkringsgivaren att företräda denne i egenskap av försäkringsombud. Dessutom följer det av artikel 13.2 i förordning (EU) nr 1215/2012 i förening med dess artikel 11 att en talan kan väckas direkt mot försäkringsgivaren där dess filial har sin hemvist. Härav följer alltså att om den bulgariska filialen för en försäkringsgivare vars säte är beläget i en annan medlemsstat anges som motpart i talan, så ska även försäkringsgivaren anses ha blivit angiven som motpart. Vid denna tidpunkt ingavs i förevarande förfarande även översättningen av ett beslut av den 10 augusti 2018, genom vilket chefen för tillsynsmyndigheten för försäkringsbranschen i Republiken Cypern utsåg GH till interimistisk förvaltare för försäkringsbolaget Olympic. Sofiyski rayonen sad begärde ex officio uppgifter från Komisia za finansov nadzor (kommissionen för finansiell tillsyn, nedan

kallad KFN) för att få klarhet i huruvida KFN underrättats om att ett likvidations- eller insolvensförfarande inletts mot motparten inför den behöriga domstolen i Republiken Cypern. Det framgår av KFN:s skrivelse av den 19 mars 2019 att det vid denna tidpunkt inte fanns några uppgifter om att ett likvidationsförfarande inletts mot försäkringsbolaget "Olympic". Det ska noteras att GH den 21 september 2018 registrerades som fullmäktig för bolaget i det bulgariska handelsregistret.

Parternas huvudsakliga argument vid den nationella domstolen

- 7 Bulstrad Vienna har yrkat att förfarandet ska återupptas. Bolaget har gjort gällande att det med hänsyn till relevant rättspraxis från kassationsdomstolen inte finns någon grund för att förklara förfarandet vilande.
- 8 Detta avser beslutet av den 7 februari 2019 från Varhoven kasatsionen sad (Högsta domstolen, nedan kallad VKS), i vilket följande anges: "domstolens konstaterande att ett likvidationsförfarande (insolvens) inletts mot försäkringsbolaget 'Olympic'... är felaktigt. Några uppgifter som stöder detta framgår varken av KFN:s webbplats eller av uppgifterna i handelsregistret för försäkringsbolaget 'Olympics' filial ... och inte heller av den bevisning som framlagts i målet. Det framgår av de uppgifter som är kända för domstolen och som publicerats i handelsregistret rörande filialen ... samt den bevisning som framlagts i målet att det cypriotiska försäkringsbolagets licens dragits in definitivt ... Den 10 augusti 2018 utsågs en interimistisk förvaltare för bolaget ... Beslutet att utse ... en interimistisk förvaltare ... skedde på grundval av en ansökan om verksamhetens upphörande och likvidation på grund av att försäkringsbolaget hamnat på obestånd, då andelen av utestående skulder som grundades på ansvarsförsäkringsavtal uppgick till 90 procent av bolagets sammanlagda skulder. Med hänsyn till de faktiska omständigheter som konstaterats ovan utgår domstolen från att det cypriotiska försäkringsbolagets licens har dragits in och att en interimistisk förvaltare utsetts för bolaget, liksom att en ansökan om att inleda likvidationsförfarandet (insolvens utan rekonstruktion) mot bolaget har lämnats in, dock utan att den ansvariga domstolen på Cypern har meddelat ett beslut i ärendet. Att en interimistisk förvaltare har utsetts har betydelse för vem som har rätt att företräda bolaget vars licens har dragits in. Detta ska dock inte likställas med ett beslut att inleda likvidationsförfarande. Tillämpningen av artikel 624.1 i Kodeks za zastrahovaneto och artikel 274 i direktiv 2009/138/EG ... förutsätter att ett beslut om att inleda likvidationsförfarande (på grund av insolvens) har fattats mot det cypriotiska försäkringsbolaget. Eftersom ett sådant beslut emellertid inte föreligger, är slutsatserna som domstolen i andra instans dragit – närmare bestämt att det följer av de nämnda bestämmelserna att artikel 220 i cypriotiska Zakon za druzhestvata är tillämpliga på talan som anhängiggjorts i Bulgarien mot den cypriotiska försäkringsgivaren – felaktiga."

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 9 Motparten i förevarande fall är ett aktiebolag som registrerats enligt Republiken Cyperns rätt. Enligt artikel 624.1 i Kodeks za zastrahovaneto har ett beslut att inleda ett likvidations- eller insolvensförfarande mot en försäkringsgivare som beviljats licens i en annan medlemsstat verkan i Republiken Bulgarien från tidpunkten då beslutet börjar gälla i den berörda medlemsstaten. Om den ansvariga myndigheten i en annan medlemsstat underrättar KFN om att ett likvidations- eller insolvensförfarande inletts, ska KFN vidta åtgärder för att informera allmänheten. Underrättelsen enligt punkt 2 ska innehålla uppgifter om vilken administrativ eller rättslig myndighet som är ansvarig för likvidationen eller insolvensen i den berörda medlemsstaten, om tillämpliga bestämmelser, liksom om den likvidator eller konkursförvaltare som utsetts. KFN har vid utövandet av sina befogenheter tillhandahållit information till allmänheten via sin officiella internetportal, så att det var tydligt för domstolen att ett insolvensförfarande inletts beträffande försäkringsbolaget ”Olympic” och att en interimistisk konkursförvaltare utsetts enligt lagstiftningen i Republiken Cypern.
- 10 Med beaktande av ovanstående konstateranden finner den hänskjutande domstolen att den är skyldig att utreda tillämplig rätt, eftersom insolvensförfarandet med internationell anknytning är av betydelse för avgörandet i förevarande domstolsförfarande.
- 11 I förevarande fall är den enda regeln som fastställer vilket lands rätt som är tillämplig artikel 630 i Kodeks za zastrahovaneto, som ska ges en textmässig, systematisk, teleologisk och unionsrättskonform tolkning (så kallad enhetlig tolkning som har till följd att unionsrätten blir indirekt tillämplig). Den nationella domstolen är således skyldig att tolka och tillämpa nationella bestämmelser i överensstämmelse med syftet med de relevanta unionsrättsliga bestämmelserna (se domstolens dom av den 10 april 1984, Von Colson och Kamann mot Land Nordrhein-Westfalen, C-14/83, [EU:C:1984:153]). Det följer av EU-domstolens fasta rättspraxis (se punkt 20 i dom av den 12 juli 1990, Foster m.fl., C-188/89, EU:C:1990:313; punkt 23 i dom av den 14 september 2000, Collino och Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441; punkt 40 i dom av den 19 april 2007, Farell, C-356/05, EU:C:2007:229; punkt 39 i dom av den 24 januari 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33) att de nationella domstolarna är skyldiga att tolka nationell rätt i enlighet med relevant unionslagstiftning och oberoende av huruvida direktivet genomförts i nationell rätt eller huruvida omständigheterna för att det ska vara direkt tillämpligt är uppfyllda (se dom av den 13 november 1990, Marleasing, C-106/89, EU:C:1990:395). För att fullgöra denna skyldighet ska de nationella domstolarna göra allt som ligger inom deras behörighet, med hänsyn till den nationella rätten i sin helhet och med tillämpning av dess erkända tolkningsmetoder i doktrin och rättspraxis för att uppnå ett resultat som är förenligt med de unionsrättsliga bestämmelsernas syfte (se punkt 111 i dom av den 4 juli 2006, Adeneler, C-212/04, EU:C:2006:443; punkt 200 i dom av den 23 april 1999, Angelidaki m.fl., C-378/07, C-379/07 och C-380/07, EU:C:2009:250; punkt 27 i dom av den 24 januari 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33).

- 12 Den hänskjutande domstolen anser att tolkningen av artikel 630 i Kodeks za zastrahovaneto ska ske i ljuset av artikel 274 i direktiv 2009/138.
- 13 Skälen 117–121 och 125 i nämnda direktiv föreskriver följande: Eftersom de nationella lagreglerna om rekonstruktionsåtgärder och likvidationsförfaranden inte har harmoniserats är det lämpligt att för den inre marknaden säkerställa ömsesidigt erkännande av rekonstruktionsåtgärder och likvidationslagstiftning i medlemsstaterna och också det samarbete som krävs med hänsyn till behovet av enhet, allmängiltighet, samordning och publicitet för sådana åtgärder och av likabehandling och skydd av försäkringsborgenärer. Det bör också säkerställas att rekonstruktionsåtgärder som beslutas av de behöriga myndigheterna i en medlemsstat och som syftar till att bevara eller återställa ett försäkringsföretags finansiella soliditet och i största möjliga utsträckning förhindra ett likvidationsförfarande får full effekt inom hela gemenskapen. Effekten gentemot tredjeland av sådana rekonstruktionsåtgärder och likvidationsförfaranden bör dock inte påverkas. Det bör göras en åtskillnad mellan å ena sidan de myndigheter som är behöriga i fråga om rekonstruktionsåtgärder och likvidationsförfaranden och å andra sidan försäkringsföretagens tillsynsmyndigheter. Definitionen av ”filial” bör i insolvenssammanhang ta hänsyn till att försäkringsföretaget är en enda juridisk person. Hemmedlemsstatens lagstiftning bör dock avgöra hur tillgångar och skulder, som innehas av oberoende personer som har stående fullmakt att företräda försäkringsföretaget som försäkringsombud, bör behandlas vid likvidationen av försäkringsföretaget. Villkor bör fastställas, enligt vilka likvidationsförfaranden som, utan att vara grundade på insolvens, inbegriper en prioriteringsordning för utbetalning av försäkringsersättningar, omfattas av detta direktiv. Fordringar på ett försäkringsföretag som härrör från arbetstagares anställningsavtal eller anställningsförhållanden bör genom övertagande av rättigheter (subrogation) kunna gå över till ett nationellt lönegarantisystem. Sådana fordringar bör ges den behandling som bestäms av hemmedlemsstatens lag (lex concursus). Alla förutsättningar för att inleda, genomföra och slutföra ett likvidationsförfarande bör i normala fall regleras av hemmedlemsstatens lag.
- 14 Artikel 268 i direktivet som innehåller definitioner anger att ett likvidationsförfarande är ett kollektivt förfarande som innebär att ett försäkringsföretags tillgångar avyttras och behållningen fördelas mellan borgenärerna, aktieägarna eller delägarna på lämpligt sätt och som med nödvändighet medför ingripande av de behöriga myndigheterna, inbegripet fall där det kollektiva förfarandet avslutas med ackord eller annan motsvarande åtgärd, oavsett om förfarandet baseras på insolvens eller om det är frivilligt eller obligatoriskt. Den hänskjutande domstolen kommer därför vid en självständig tolkning av begreppen i direktivet till slutsatsen att så kallade likvidationsförfaranden även omfattar insolvensförfarandet.
- 15 Enligt artikel 274.[1] e i direktivet ska beslutet om att inleda ett likvidationsförfarande avseende ett försäkringsföretag, likvidationsförfarandena och deras verkningar, liksom likvidationsförfarandets verkan på förfaranden som inletts av enskilda borgenärer regleras av tillämplig lag i hemmedlemsstaten.

- 16 I enlighet med detta har den hänskjutande domstolen vid tolkningen av artikel 630 i Kodeks za zastrahovaneto i ljuset av artikel 274 liksom de nämnda skälen 117–121 och 125 i direktivet dragit slutsatsen att Republiken Cyperns rätt är avgörande för insolvensförfarandets följd. Således ska verkningarna av insolvensförfarandet som inlett bedömas enligt Republiken Cyperns gällande rätt.
- 17 Artikel 43.1 KMChP föreskriver att domstolen eller en annan rättsvårdande myndighet ex officio ska fastställa innehållet i utländsk rätt. Den kan därvid tillämpa de tolkningsmetoder som fastställs i internationella konventioner, begära upplysningar från Ministerstvo na pravosadieto (justitieministeriet) eller andra myndigheter och även inhämta yttranden från sakkunniga och fackinstitut. I detta avseende är domstolen behörig att utreda och tillämpa relevant utländsk rätt, under förutsättning att denna tolkas och tillämpas i enlighet med dess tolkning i den utfärdande staten.
- 18 Domstolen använde sina befogenheter och fastställde ex officio tillämplig rätt i Republiken Cypern.
- 19 I förevarande mål finner den hänskjutande domstolen att följderna av insolvensförfarandet framgår av bestämmelsen i artikel 220 i Zakon za druzhestvata som utfärdats av Republiken Cypern. Vid tolkningen av denna bestämmelse konstaterar den hänskjutande domstolen att en förutsättning för att inleda andra förfaranden är att insolvensdomstolens lämnar tillstånd att göra detta. Med hänsyn till detta ska det aktuella förfarandet förklaras vilande och Bulstrad Vienna ska anmäla sina fordringar i förfarandet i Republiken Cypern. För det fall att klagandebolagets fordringar fastställs där ska förevarande förfarande inställas. Fortsatt handläggning av sistnämnda förfarande är endast möjlig om insolvensdomstolen ger sitt tillstånd eller om det kan styrkas att fordringarna inte fastställts inom ramen för förfarandet i Republiken Cypern.
- 20 För fullständighetens skull ska det klargöras att bestämmelserna i förordning 2015/848 om insolvensförfaranden inte är tillämpliga i förevarande fall, eftersom dessa enligt artikel 1.2 a i nämnda förordning inte tillämpas på förfaranden som avses i punkt 1 som rör försäkringsföretag.
- 21 Mot bakgrund av ovan anförda skäl har den hänskjutande domstolen kommit till slutsatsen att den för att kunna avgöra tvisten behöver ett klargörande av hur artikel 630 i Kodeks za zastrahovaneto ska tolkas i ljuset av artikel 274 i direktiv 2009/138, i syfte att kunna bedöma huruvida förfarandet ska förklaras vilande, eller om förfarandet ska avslutas med hänsyn till syftet att säkerställa de berörda personernas rättigheter inför den behöriga domstolen i Republiken Cypern.